

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

**Циклова комісія соціально-гуманітарних дисциплін
та фізичної підготовки**

РОБОЧА ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни «Соціологія»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалавр) рівня вищої освіти
Аеронавігація**

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.21 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 22.09.21 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.21 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, протокол від 25.08.2021 № 1

Розробник: викладач циклу соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, к.пол.н., доцент, викладач вищої категорії, викладач-методист, Матета О.А.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського доктор історичних наук, професор Маслак В.І.

2. Викладач циклової комісії економіки та управління Кременчуцького льотного коледжу ХНУВС, к.пед.н, викладач вищої категорії, викладач-методист Носач І.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва напрямку підготовки, спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 0,8 Загальна кількість годин - 24 Кількість тем - 4	<u>27 Транспорт;</u> (шифр галузі) (назва галузі знань) <u>272 Авіаційний транспорт</u> (код напрямку (назва напрямку підготовки або спеціальності) <u>бакалавр</u>	Навчальний курс <u>3</u> (номер) Семестр <u>6</u> (номер) Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання Лекції - <u>8</u> (години) Семінарські заняття - <u>2</u> (години) Практичні заняття - <u> </u> - <u> </u> (години) Самостійна робота - <u>14</u> (години) Індивідуальні завдання: Реферати - <u>1, 6</u> (кількість, № семестру)	Заочна форма навчання Лекції - <u> </u> - <u> </u> (години) Семінарські заняття - <u> </u> - <u> </u> (години) Практичні заняття - <u> </u> - <u> </u> (години) Самостійна робота - <u> </u> - <u> </u> (години) Індивідуальні завдання: Контрольна робота <u> </u> - <u> </u> (кількість, № семестру) Реферати - <u> </u> - <u> </u> (кількість, № семестру)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань про основні поняття соціології, історію її становлення у світі та в Україні, усвідомлення сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, опанування методики сучасного соціологічного аналізу суспільних відносин.

Завдання дисципліни: формування цілісного уявлення про специфіку, об'єкт і предмет соціологічного знання, історію зарубіжної і вітчизняної соціології, перспективи її дальшого розвитку; набуття навичок організації і

проведення конкретно-соціологічних досліджень і практичного ефективного використання їх результатів.

Міждисциплінарні зв'язки: з політологією, філософією, демографією, соціальною психологією, статистикою, правом.

Очікувані результати навчання: засвоєння сутності, теорії та методології соціології як науки; розвиток здібностей щодо розуміння соціальних відносин і процесів; набуття навичок і вмінь практичного застосування теоретичних та практичних компонентів соціологічного знання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» здобувачі вищої освіти повинні:

знати:

- історію розвитку світової та вітчизняної соціологічної думки;
- організаційні основи проведення конкретних соціологічних досліджень;
- закономірності розвитку та структуру суспільства як соціальної системи;
- місце і роль особистості в системі соціальних зв'язків;
- спеціальні соціологічні теорії (соціологія праці, молоді, шлюбу та сім'ї, конфлікту тощо).

вміти:

- орієнтуватися в соціальних процесах і оцінювати їх вплив на розвиток українського суспільства;
- використовувати знання про соціальні інститути для аналізу сучасних проблем суспільства;
- активно приймати участь у соціальному житті колективу, суспільства;
- глибоко розуміти дійсність та визначити своє місце в ній, концентрувати особисті зусилля на вирішення соціальних суперечностей;
- аналізувати соціально-політичну інформацію щодо ставлення нової соціальної реальності в Україні, в світі.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі авіаційного транспорту, у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів вивчення елементів

	транспортної системи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК-7	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК-12	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК-13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Фахові компетентності (ФК)	ФК-1	Здатність забезпечувати безпеку та економічну ефективність польотів повітряних суден (вертольотів).

3. Програма навчальної дисципліни

Тема №1. Соціологія як наука.

Загальна характеристика соціології як наукової дисципліни. Об'єкт соціології. Передумови виникнення соціології. Предмет соціології та наукові дискусії навколо предмету соціології. Поняття соціального. Рівні соціального. Структура соціологічного знання. Завдання теоретичної соціології. Спеціальні та галузеві теорії. Емпірична соціологія. Ключові категорії соціології. Функції соціології. Зв'язок соціології з іншими науками.

Тема №2. Суспільство як система.

Суспільство як надскладна органічна система. Поняття суспільства як нації-держави і системи соціальних відносин.

Історичні типи суспільств: традиційне, індустріальне й постіндустріальне суспільства. Ранні суспільні форми: суспільство збирачів та мисливців, прості аграрні й скотарські суспільства, перші цивілізації та імперії (складні суспільства).

Фактори соціальних змін: об'єктивні і суб'єктивні, зовнішні і внутрішні фактори соціальних змін.

Поняття соціальна структура суспільства. Базові елементи соціальної структури.

Поняття етносу. Етнічні ознаки: об'єктивно-біологічні (расово-антропологічні) риси, об'єктивно-культурні ознаки, суб'єктивний критерій (самоідентифікація). Загальні уявлення про демографічну структуру: вікові та гендерні групи. Специфіка гендерної та вікової ідентичності. Гендерні та вікові відносини та їх трансформація у сучасному суспільстві.

Загальні уявлення про професійно-посадову структуру: розподіл праці і утворення професійної структури. Трансформація професійної структури в індустріальних суспільствах, престиж професії. Загальні уявлення про соціально-територіальну структуру: сільські та міські спільноти, регіональні групи та принципи регіоналізації.

Класи і соціально-економічна нерівність. Економічні теорії класового розшарування. Марксистська класова парадигма. М. Вебер про багатомірність класового розшарування. Рівність і нерівність як проблема теоретичної соціології.

Базові поняття теорії стратифікації. Сутність і функції соціальної стратифікації. Системні характеристики стратифікації. Структуралістський і функціоналістський підходи до соціальної стратифікації. Типи стратифікаційних систем. Теорія стратифікації П. Сорокіна. К. Девис і У. Мур про стратифікацію.

Соціальна мобільність: поняття, види, канали. Соціальна спільнота як предмет соціологічного аналізу. Поняття «соціальна група». Теорія мобільності П. Сорокіна та її розвиток в сучасній теоретичній соціології. Вища школа як канал соціальної мобільності. Роль інституту сім'ї в соціальній мобільності (порівняльний аналіз індустріального і постіндустріального суспільств). Соціальна мобільність і маргінальність.

Тема №3. Соціологія сім'ї та молоді.

Походження сім'ї і шлюбу як соціальних форм взаємин. Поняття «шлюб» і «сім'я», різноманіття підходів до їх аналізу. Сім'я як специфічний

соціальний феномен, що поєднує в собі риси соціального інституту і малої групи.

Взаємодія сім'ї з іншими соціальними інститутами і організаціями.

Сім'я як мала група в системі первинних і вторинних груп. Класифікація і типологія сім'ї. Основні функції сім'ї.

Сучасні напрями дослідження сім'ї. Соціальні статуси, ролі і типи: гендерний дискурс. Сімейна соціалізація.

Сучасна українська сім'я: проблеми збереження та розвиток.

Предмет дослідження та категорії соціології молоді. Вікові межі. Характеристика проблем у молодіжному середовищі. Державна молодіжна політика в Україні.

Тема №4. Особистість у системі соціальних зв'язків.

Сутність особистості та різні підходи до її розуміння. Марксистська теорія особистості. Рольова теорія особистості. Диспозиційна теорія саморегуляції соціальної поведінки особистості. Теорія “дзеркального Я”. Необіхевіористська теорія особистості. Теорія соціальної установки.

Соціальна типологія особистості. Виокремлення типів особистості залежно від ціннісної орієнтації (традиціоналістів, ідеалістів, гедоністів, фрустрований тип).

Суспільство і особистість. Соціалізація особистості. Соціальний статус. Соціальна роль.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №6							
Тема № 1. Соціологія як наука.	5	2	-			3	
Тема № 2. Суспільство як система.	5	2				3	

Тема №3. Соціологія сім'ї та молоді.	6	2	-			4	залік
Тема №4. Особистість у системі соціальних зв'язків.	8	2	2			4	
Всього годин за семестр №6	24	8	2			14	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

(заочна форма навчання)

Не передбачено

4.1.2. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література
	Тема № 1. Соціологія як наука.	
	<p>1. Коли й за яких обставин виникає сучасне тлумачення терміну «суспільство»?</p> <p>2. Соціологію називають «проектом доби індустріалізму». Які підстави подібного тлумачення?</p> <p>3. Які біологічні властивості сучасної людини є принципово важливими для утворення суспільства?</p> <p>3. У чому полягає різниця між об'єктом та предметом наукової дисципліни?</p> <p>4. На які структурні рівні поділяється сучасне соціологічне знання?</p> <p>5. В чому полягає специфіка соціологічних законів і закономірностей?</p> <p>Розкрийте наступні питання:</p> <p>1. Роль соціології у формуванні наукової картини світу та сучасному світогляду.</p> <p>2. Місце соціології в управлінні та прийнятті соціально значущих рішень.</p> <p>3. Соціологія і психологія, використання соціологічних знань та методів у сфері психологічних досліджень.</p> <p>4. Соціологія та соціальна сфера: соціальне планування, соціальний розвиток, соціальні програми, соціальна робота.</p> <p>Написати есе на тему: «Соціологія та соціологи у сучасному світі».</p>	[1-8, 10, 12, 13, 14, 18, 21]
	Тема № 2. Суспільство як система.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. Що є суспільство?</p> <p>2. Як системний підхід застосовується при вивченні суспільства?</p> <p>3. Які категорії використовуються при аналізі суспільств?</p> <p>4. Які відмінності між спільнотою та соціальною групою?</p>	[1, 2, 4-8, 10, 14]

	<p>5. Що є соціальним явищем, а що соціальним процесом?</p> <p>6. Соціальні зв'язки, як вони проявляють себе у ході соціальної взаємодії?</p> <p>Виконати практичні завдання:</p> <p>1. Складіть схему соціальних сфер суспільства.</p> <p>2. В чому різниця доіндустріального та постіндустріального суспільства?</p>	
	Тема № 3. Соціологія сім'ї та молоді.	
	<p>Дайте відповіді на питання:</p> <p>1. Що Вам відомо про походження сім'ї і шлюбу як соціальних форм взаємин?</p> <p>2. Як взаємодіє сім'я з іншими соціальними інститутами і організаціями?</p> <p>3. Які існують типології сімей? Назвіть основні функції сім'ї.</p> <p>4. Що досліджує соціологія молоді?</p> <p>Підготуйтеся до дискусії на тему: Соціальні статуси, ролі і типи: гендерний дискурс.</p>	[1, 2, 4-9, 21]
	Тема № 4. Особистість у системі соціальних зв'язків.	
	<p>Підготувати відповіді на запитання:</p> <p>1. В чому різниця понять: «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість»?</p> <p>2. Роль культури у суспільному житті.</p> <p>3. Культурні універсали, назвіть їх та приведіть приклади.</p> <p>4. Роль норм та цінностей у культурному суспільному житті.</p> <p>Написати есе на тему: Ціннісні орієнтації сучасного студентства.</p>	[1, 3, 4-8, 10, 11]

5. Індивідуальні завдання

5.1.1 Теми рефератів

1. Соціологічні знання як засіб наукового управління суспільством.
2. Марксистська соціологія та її головні методологічні засади.
3. Сучасні соціологічні теорії: порівняльний аналіз.
4. Соціологічні теорії розвитку суспільства.
5. Поняття та феномени соціальної маргінальності.
6. Соціологічний аналіз суспільних процесів в Україні.
7. Біологічне, соціальне та політичне в людині.
8. Проблема соціалізації, ресоціалізації особистості в сучасних умовах.
9. Особливості соціальної девіації в суспільстві, що трансформується.

10. Перехід до ринкової економіки та проблеми трудових відносин в Україні.

11. Соціокультурна динаміка сучасного українського суспільства: проблеми діалогу культур.

12. Проблема людських відносин у соціальному управлінні.

13. Українська сім'я: особливості, історія, сучасність.

14. Причини виникнення і шляхи подолання внутрішньосімейних конфліктів.

15. Особливості соціалізації студентської молоді в сучасній Україні.

16. Структура та закономірності розвитку соціальних конфліктів.

17. Шляхи подолання й вирішення конфліктів у суспільстві.

18. Релігія та церква в сучасній Україні.

19. Вплив комп'ютерних технологій на формування сучасної української сім'ї.

20. Материнство як соціальна цінність.

21. Соціалізація дітей в сучасній Україні.

22. Засоби масової інформації як соціальний інститут.

23. Правова культура і шляхи її формування в сучасних умовах України.

24. Молодіжна злочинність в умовах сучасної України: соціологічний аналіз.

25. Проблеми соціального відчуження в умовах глобалізації.

26. Молодіжна субкультура: соціологічний аналіз.

27. «Чутки» як соціальний феномен.

28. Бідність як соціальний феномен.

29. Жінка та бізнес.

30. Студентство України XXI сторіччя.

31. Соціальні проблеми сучасної молоді.

32. Батьки і діти – проблеми порозуміння.

33. «Чоловічі» та «жіночі» професії з точки зору сучасної молоді.

34. Кібербулінг в Україні: гендерний аспект.

35. Розробки власних анкет, необхідних для дослідження актуальних проблем соціальної реальності.

5.1.2 Теми курсових робіт – не передбачено

5.1.3 Теми наукових робіт – не передбачено

6. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни "Соціологія" для активізації навчального процесу передбачається застосування таких сучасних навчальних технологій, як проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, ділові ігри, презентації.

Проблемна лекція – це лекція, у ході якої новий зміст освіти подається не у вигляді готової інформації, яку необхідно запам'ятати, а як невідоме, що необхідно "відкрити". Викладач створює проблемну ситуацію, спонукає студентів до пошуку шляхів її розв'язання, вирішення протиріч, крок за кроком підводячи до цілі.

Лекція-дискусія (лекція із включенням дискусійних питань) – лекція, у ході якої передбачається не тільки включення відповідей слухачів на питання викладача, а й організацію вільного обміну думками в інтервалах між логічними розділами.

Лекція-діалог (лекція із включенням бесіди) – це діалог з аудиторією, форма залучення слухачів до навчального процесу, що передбачає безпосередній контакт з аудиторією. Дозволяє привернути увагу до найважливіших питань із теми, визначити темп викладу навчального матеріалу з урахуванням особливостей аудиторії.

Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку – це лекція, у ході якої викладач організовує отримання інформації про реакцію аудиторії на поставлені питання за допомогою технічних засобів або прийомів постановки питань (на початку лекції чи після кожного її розділу). Якщо відповідь є правильною, викладач продовжує виклад, якщо ні – ставить питання і підводить підсумки. Така технологія дозволяє відстежити засвоєння змісту освіти у ході лекційного заняття.

Лекція-прес-конференція – це лекція, яка будується на питаннях здобувачів за темою, що розглядається. Викладач пропонує студентам письмово поставити йому запитання з названої ним теми. Протягом двох-трьох хвилин студенти формулюють запитання і передають їх викладачеві. Така лекція читається як зв'язний текст, у процесі чого даються відповіді на запитання.

Дискусія – організаційна форма навчання, заснована на публічному, відкритому, доброзичливому обговоренні актуального, але суперечливого питання і спрямована на певний позитивний результат.

Ділова гра – організаційна форма навчання, яка ґрунтується на ситуації

вибору і прийняття рішень, в якій відтворюються умови, близькі до реальних. У ній передбачаються такі дії учасників, які дозволяють осмислити, пережити й освоїти нові функції. У грі закладена конкретна подія або явище, що підлягає моделюванню, і допускається віднесення ігрового часу до будь-якого періоду (теперішнього, минулого, майбутнього). Зазвичай – це модель відрізка майбутньої професійної діяльності студентів.

Мозкова атака – це метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Метаплан – це метод, що містить у собі елементи дискусії, мозкової атаки, аналізу випадків (ситуацій), гри та зводиться до розроблення під час обговорення проблеми плаката під назвою "метаплан". По суті своїй є методом безпосередньої колективної творчості, що забезпечує поштовх до диверсифікації діяльності робочої групи.

Робота в групах – форма організації навчально-пізнавальної діяльності, яка використовується для вирішення складних проблем, що потребують колективного розуму і спільної роботи.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для наведення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових продуктів діяльності та послуг.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Місце соціології в системі гуманітарних наук.
2. Об'єкт, предмет та функції соціології.
3. Структура соціології як науки. Мікро- і макросоціологія.
4. Теоретична й прикладна соціологія: сутність, загальне й особливе.
5. Місце емпіричних досліджень у структурі соціології.
6. Основні етапи розвитку та школи соціології.
7. Внесок К. Маркса в розвиток соціології.
8. Соціологія XX століття.
9. Сучасна західна соціологія: основні теоретичні концепції.
10. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу.
11. Поняття й ознаки суспільства.
12. Соціальна динаміка: теоретичні схеми історичного процесу.

13. Соціальна структура суспільства. Основні типи соціальних груп.
14. Соціальна нерівність: сутність і причини існування.
15. Концепція соціальної стратифікації.
16. Суспільне життя. Біологічні, демографічні, економічні та соціокультурні ознаки суспільного життя.
17. Трансформація соціально-класової структури України.
18. Соціальний інститут: сутність і основні функції.
19. Історичні типи суспільства.
20. Проблема особистості в соціології.
21. Соціальний статус і соціальна роль особистості.
22. Соціалізація особистості.
23. Детермінанти соціалізації особистості.
24. Девіантна поведінка: сутність, причини та різновиди.
25. Види соціальних норм. Соціальний контроль.
26. Сім'я як соціальний інститут. Основні функції сучасної сім'ї.
27. Типологія сімейних структур.
28. Сучасні тенденції розвитку сім'ї.
29. Методи отримання даних у конкретно-соціологічних дослідженнях.
30. Метод соціологічного опитування і його різновиди.
31. Анкетування: специфіка організації та техніка проведення.
32. Суспільна думка як об'єкт соціологічного аналізу.
32. Основні методи вивчення суспільної думки.
33. Соціальна зрілість та її головні критерії.
34. Соціологія праці як галузь соціологічної думки.
35. Соціальна сутність трудового процесу.
36. Роль праці в регуляції соціальних відносин.
37. Мотиви праці та особливості їх соціологічного аналізу.
38. Основні теоретичні підходи до вивчення трудової діяльності людей.
39. Особливості сучасних виборчих відносин: соціологічний вимір.
40. Молодь як соціальна спільнота.
41. Специфіка молодіжної свідомості та поведінки.
42. Неформальні об'єднання молоді в Україні.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий

контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Коледжі враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з

оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 \cdot 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів (слухачів), залыкових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (залік) обов'язкова.** Якщо здобувач не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (залік), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (залік), які використовуються при розрахунку успішності студентів, становить – **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач, який під час складання підсумкового контролю отримав

оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (залік) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється цикловими комісіями. Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувач, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Коледжу.

Вимоги до здобувачів щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
12	97-100	Відмінно («зараховано»)	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре («зараховано»)	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які

8	80-84			передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
7	75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
6	70 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
5	65-69			
4	60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21-40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті.

Основна література:

1. Рущенко І. П. Загальна соціологія: Підручник. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 524 с.
2. Давидов П. Г., Кальянов А. В., Кирилова О. М. та ін. Соціологія у

схемах, таблицях та коментарях: навч. посіб. для студ. ВНЗ / МОН України. - 2 вид., перероб. і доп. - Донецьк : Норд-Прес, 2009. – 216 с.

3. Соціологія: Навчальний посібник / В.І. Докаш, С.С. Яремчук, С.Ю. Ципко та ін. - Чернівецький національний університет: 2011. – 360 с.

4. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Навч. посіб. – Вид. 2-ге. – К.: Атіка, 2007. – 480 с.

5. Соціологія: підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. / за ред. В.Г. Городяненка. К.: Вид. центр «Академія», 2006. – 544 с.

6. Соціологічна теорія: традиції і сучасність: Курс лекцій / за ред. А. Ручки. – К.: Ін-т соціології НАНУ, 2007. – 363 с.

7. Соціологія: навч. посібник. – 3-тє вид. / за ред. С. О. Макеєва. – К.: знання, КОО, 2005. – 455 с.

8. Соціологія: підручник. – 3-тє вид. / за ред. В.М. Пічі. – Львів: Новий світ-2000, 2007. – 280 с.

Допоміжна:

10. Гідденс Е. Соціологія. – К.: Основи, 1999. – 726 с.

11. Захарченко М.В., Погорілий О.І. Історія соціології (від античності до початку ХХ ст.). – К., 1993.

12. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги. – К., 1994.

13. Волков Ю.Г., Мостовая И.В. Соціологія: / Под ред. проф. В.И. Добренєкова. – М., 2002.

14. Добренєков В.И., Кравченко А.И. Соціологія. – М., 2004.

15. Дворецька Г.В. Соціологія : навч. посібник. – 2-е вид. перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2002. – 472 с.

16. Тофлер А. Третя хвиля. – К.: Всесвіт, 2000. – 480 с.

17. Якуба Е.А. Соціологія: Навчальний посібник для студентів. – Харків: Константа, 1995. – 192 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Українські підручники онлайн: Соціологія [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/sotsiologiya/>

2. Черниш Наталія. Соціологія: курс лекцій [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.sociology-lnu.org.ua/resursy.files/Chernysh_Soc_04.pdf

3. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : навч. посібн. / Л. Г. Сокурянська. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – 260 с. [Електронний

ресурс]. – Режим доступу : http://www.sociology.kharkov.ua/socio/docs/metod_books/vstyp_do_sociology.pdf.

4. www.ucerps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).

5. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).

6. www.journal@socnet.kiev.ua (Домашня сторінка часопису «Соціологія: Теорія, методи, маркетинг»).